

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอนด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษากับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
3. เพื่อหาปัจจัยที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. มีปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกัน สามารถพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,326 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 202 คนครู จำนวน 2,124 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน ครู จำนวน 327 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 463 คน หลังจากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน
3. เป็นแบบสอบถาม มี 2 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า ในการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวความคิดในการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญจากกรอบแนวความคิดและเอกสารที่ศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม กำหนดนิยาม สิ่งที่ต้องการวัด และเนื้อหาที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าสูง และผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลต่อไป
4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่ต้องการ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้ การศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาร้อยละ การศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับคุณภาพการศึกษา โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมาหาลด ดังนี้ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการเรียนการสอน

1.1 ด้านกระบวนการบริหาร จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 17 มีการจัดดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 10 มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะตามที่กำหนด

1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 30 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 32 ครูใช้สื่อการสอน วิธีการสรุปบทเรียนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา

1.3 ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 55 มีการสรุปภาพรวมคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 41 มีระบบกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลโดยชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัย ด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พิจารณาตัวแปรปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนด้านกระบวนการบริหารและด้านกระบวนการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการบริหาร พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนด้านกระบวนการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน คือด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่าทั้ง 3 ตัวแปรมีอำนาจในการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร่วมกันได้ร้อยละ 81 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสูงที่สุดคือด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษารองลงมาคือด้านกระบวนการบริหาร และด้านกระบวนการเรียนการสอน ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ได้ดังนี้

คะแนนดิบ

$$\hat{y} = -1.57 + 0.42 (X_3) + 0.27 (X_1) + 0.26 (X_2)$$

คะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.46 (X_3) + 0.33 (X_1) + 0.19 (X_2)$$

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจอันจะเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารและครู นำไปพิจารณาปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม หรือพัฒนาคุณภาพศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากรัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาในการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีการพัฒนารอบด้าน โดยเฉพาะมีคุณธรรมและมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง จัดให้มีมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ระบบการประเมิน และประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 2) ได้กำหนดหลักการสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ รัฐต้องกระจายอำนาจ ในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน วิชาการ

งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้จังหวัดและสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท สถานศึกษาต้องให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูป คณะกรรมการสถานศึกษาและสถานศึกษาต้องแสดงภาระหน้าที่ที่ความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และผู้รับผิดชอบ การจัดการศึกษาสำหรับกระบวนการที่เป็นกลไก สำคัญ ในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยหลักการสำคัญดังกล่าวข้างต้น คือการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีความสัมพันธ์ กับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจะเป็นกลไกผลักดันให้ทุกปัจจัยมี คุณภาพและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง ดังที่ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2536) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญสามประการคือกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษาให้มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปอย่าง ต่อเนื่อง การพิจารณาว่าโรงเรียนจะบริหารงานมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้นมักจะประเมินจาก ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มาก ทุกด้านเช่นกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงมหาต่ำ ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการจัดดูแล รักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และเข้าใจในหลักการบริหารและสามารถดำเนินการตาม กระบวนการบริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 8 - 11) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีการบริหาร โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ การใช้แผนเป็นเครื่องมือปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุน การเรียนการสอน การประสานงานกับทุกฝ่าย และการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และที่สำคัญกระบวนการบริหารการศึกษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นและมีความ สำคัญ ไม่ใช่สิ่งที่มองเห็นรูปร่างเป็นรูปธรรมแต่การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความ ละเอียดย่อนและต้องปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การบริหารการศึกษาจึงต้อง อาศัยความเข้าใจและแนวความคิดที่ลึกซึ้งซึ่งมาดำเนินการและมีความจำเป็นที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้อง ศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จึงจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งกระบวนการบริหาร จำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน มีการวางแผนมาจากการวิเคราะห์องค์กร (SWOT) โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย มีการดำเนินงานตามแผน การประเมินผลเมื่อสิ้นสุด โครงการมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลและนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการ ดำเนินงานต่อไป ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมบูรณ กัณหา (2541) กล่าวว่า การบริหารงาน

โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ย่อมต้องอาศัยความรู้ในการบริหาร และกระบวนการบริหารการศึกษา ตลอดจนทั้งเทคนิคการบริหารต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตน ความสามารถในการวางแผน ให้สอดคล้องกับงานความสามารถในการกำกับ ติดตาม และนิเทศ ตลอดจนทั้งประเมิงานของ โรงเรียน ได้สามารถบริหารให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีความรู้เหมาะสม กับวัยนอกจากนั้น การที่จะบริหาร โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จถึงระดับ โรงเรียนในอุดมคติต้องใช้ เทคนิคการบริหารให้ความเป็นกันเองและการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้อง กับคำพล ฤทธิ์รักษา (2545) กล่าวว่าปัจจัยการบริหารในโรงเรียนปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และภารดี อนันต์นาวี (2545 : 118) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึง ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา และมีความสามารถในการบริหารอยู่ในระดับมาก ตลอดจนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความพยายาม ไม่ย่อท้ออุปสรรค ตั้งใจปฏิบัติงานให้ความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีความรู้ความสามารถในการ จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 8 - 11) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการเรียนการสอนซึ่งมี 2 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ครอบคลุมด้านกระบวนการเรียนการสอนดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัด การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน และเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง และผู้เรียน มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ วิญญู เมืองนาค (2546 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าสภาพการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือ การวางแผน การ จัดการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินผลการเรียนรู้

1.3 ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการสรุปภาพรวมคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้จัดระบบ

โครงสร้างของกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ จะมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาไว้เพื่อให้สถานศึกษาสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ให้ถือว่าระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นจะต้องดำเนินงาน เพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการรักษาไว้และส่งเสริมเพิ่มพูนและรวมถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2545 : 85 - 91) กล่าวว่า การจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นการรายงานผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี แต่บทสรุปการประเมินตนเองของสถานศึกษาสำหรับการประเมินภายนอกจะต้องจัดทำ 5 ปีต่อหนึ่งครั้ง โดยมีแนวทางการจัดทำบทสรุปการประเมินตนเอง ฉบับรวมผลการดำเนินงานในช่วง 3 - 5 ปี และเป็นรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเอง

2. ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัย กับคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 พิจารณาตัวแปรปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการบริหารพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนด้านกระบวนการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ต้องอาศัยระบบการประกันคุณภาพเป็นกลไกขับเคลื่อน และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 28 - 30) ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 ให้สถานศึกษาจัดให้มี ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2540)

ได้ให้หลักการเป็นกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกลไกสำคัญ ในการผลักดันให้เกิด การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยหลักการสำคัญ คือการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่ง กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยจะเป็นกลไกผลักดันให้ทุกปัจจัยมีคุณภาพและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มี คุณภาพอย่างแท้จริงสอดคล้องกับ วีระพงษ์ ไตรศิวะกุล (2545) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัย การบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาในสภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและสมศักดิ์ ทองเนียม (2546) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญ ศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้วีระพงษ์ ไตรศิวะกุล (2545) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา พบว่า ปัจจัยการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สามารถพยากรณ์ คุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน คือด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการบริหารเป็นตัวแปรที่มี อิทธิพลส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังพบว่าทั้ง 3 ตัวแปรที่มีอำนาจในการพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนร่วมกันได้ร้อยละ 81 ตัวแปรที่มี อิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสูงที่สุดคือด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาคือด้านกระบวนการบริหาร ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเป็น กระบวนการบริหารจัดการการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา เป็นภาระงานปกติของสถานศึกษาที่ ได้รับการดูแลเอาใจใส่ระบบให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ วางแผนจนถึงประเมินตนเอง ปรับปรุงพัฒนางานของตนตามทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนา ตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ครู บุคลากรของ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียน สอดคล้องกับรุ่งเรือง สุขาภิรมย์ (2544) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ขึ้นของระบบการศึกษา ได้แก่ การมีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพและวิริยะ บุญชะนิวาส (2540) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจ ฟังพอใจ ประทับใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกคำ ว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านกระบวนการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการกำกับติดตามการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามที่กำหนด

1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอนครู ควรมีการใช้สื่อการสอน และวิธีการสรุปบทเรียนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน

1.3 ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยใช้วิธีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องหลากหลายและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา นำผลการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสรุปภาพรวมคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรายละเอียดของมาตรฐานและตัวบ่งชี้

2.2 ควรใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบการวิจัยเชิงปริมาณโดยเน้นใช้ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา